

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТАКТИЧНОГО
АНАЛІЗУ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАТИВНИХ ДАНИХ
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
НАРКОТИКІВ**

Методичні рекомендації

**Київ
2024**

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТАКТИЧНОГО
АНАЛІЗУ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАТИВНИХ ДАНИХ
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
НАРКОТИКІВ

Методичні рекомендації

Київ
2024

Рецензенти:

Роман БУТКО, начальник Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України;

Станіслав БАЗІР, перший заступник начальника Департаменту боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України, кандидат юридичних наук;

Віктор ВАСИЛИНЧУК, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ від 21 лютого 2024 року (протокол № 2)

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори

Овсянюк Д. І.

О-34

Методологічні засади тактичного аналізу та аналізу оперативних даних під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків [Текст] : метод. рек. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. – 50 с.

У методичних рекомендаціях описано загальні засади застосування кримінального аналізу в правоохоронній діяльності з протидії наркозлочинності, окреслено вимоги до організації аналітичного процесу, а також до компетентностей, якими має володіти особовий склад, що здійснює кримінальний аналіз. У дослідженні описано процес аналітичної діяльності від визначення аналітичних завдань та планування роботи до отримання зворотного зв'язку від замовника аналізу за її результатами, приділено значну увагу можливим цілям аналітичного дослідження та сформовано перелік джерел інформації, що може бути використана, як у тактичному аналізі, так і в аналізі оперативних даних.

Методичні рекомендації можуть бути корисними для працівників правоохоронних органів, що здійснюють кримінальний аналіз у сфері незаконного обігу наркотиків, а також науковців, які досліджують питання підвищення ефективності протидії наркозлочинності.

УДК 343.97:343.57](072)

© Національна академія внутрішніх справ, 2024

© Овсянюк Д. І., 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП.....	5
1. СИТУАЦІЯ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ НАРКОРИНКУ	7
2. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ	10
3. ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВДАНЬ І ПЛАНУВАННЯ.....	15
4. ЗБІР ТА ОЦІНКА ДАНИХ	21
5. УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ	27
6. АНАЛІЗ	30
7. ПІДГОТОВКА ЗВІТУ ТА ЙОГО ПЕРЕДАЧА ЗАМОВНИКУ	36
8. ЗВОРТНИЙ ЗВ'ЯЗОК	38
9. ПРОФІЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІТИКА	39
ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АДПСУ	–	Адміністрація Державної прикордонної служби України
ДМС	–	Державна міграційна служба
ЄО	–	Єдиний облік в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події
МВС України	–	Міністерство внутрішніх справ України
НОН	–	незаконний обіг наркотиків
НПА	–	нормативно-правовий акт
НПУ	–	Національна поліція України
ОЗГ	–	організована злочинна група
ОРС	–	оперативно-розшукова справа
ОТЗ	–	оперативно-технічні заходи
ПЗ	–	програмне забезпечення
НСРД	–	негласні слідчі (розшукові) дії
ШІ	–	штучний інтелект
DEA	–	Адміністрація по боротьбі з наркотиками США
ILP	–	модель правоохоронної діяльності, керована аналітичною розвідкою
OSINT	–	розвідка на основі відкритих джерел

ВСТУП

Тема боротьби з наркозлочинністю та пошук шляхів підвищення ефективності протидії цьому надзвичайно небезпечному явищу не зникає з порядку денного міжнародних організацій та урядів протягом багатьох десятиліть. На жаль, немає підстав вважати, що зазначена проблема втратить актуальність у видимій перспективі. Міжнародний наркобізнес є і залишатиметься надрентабельним видом злочинної діяльності, що здебільшого адмініструється організованими злочинними групами та злочинними організаціями, які характеризуються гнучкістю підходів до злочинного бізнесу, професійною конспіративністю, адаптивністю до засобів протидії, можливістю здобувати й підтримувати тривалі корупційні зв'язки з уповноваженими особами різних рівнів.

У протидії комплексу політичних, економічних, соціальних, правоохоронних, юридичних та інших проблем, що прямо або опосередковано детермінують наркозлочинність, потрібні постійні, чітко спрямовані, ефективні, науково обґрунтовані зусилля, що реально впливатимуть на наркоситуацію, дозволять раціонально використовувати обмежені сили та засоби правоохоронних структур і зменшувати шкоду від наркобізнесу.

Вказане свідчить про необхідність застосування нових підходів до протидії незаконному обігу наркотиків. Саме кримінальний аналіз може бути тим інструментом, застосування якого на всіх рівнях управління поліцією дозволить вивести протидію наркозлочинності на якісно новий рівень, побудувати ефективну, оптимізовану систему запобігання, виявлення, припинення та розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків в умовах обмежених ресурсів воєнного та післявоєнного стану, бути на крок попереду злочинців.

Використання методів та інструментів кримінального аналізу сприяє опрацюванню масивів даних з метою отримання цінної інформації, необхідної для розробки обґрунтованих практик, тактичних прийомів, стратегій і політики, а також ідентифікації «гарячих точок» злочинності для спрямування

ресурсів туди, де вони найбільше потрібні та здатні реально підвищити рівень громадської безпеки.

Кримінальний аналіз, за умови його належного застосування поліцією, знижує рівень злочинності, зменшує віктимізацію, втрати й страждання. Для людей з аналітичним складом розуму існує небагато покликань, більш благородних і корисних¹.

---

¹ Gwinn S. L., Bruce C. W., Hick S. R., Cooper J. P. Exploring crime analysis: readings on essential skills. *International Association of Crime Analysts*. Overland Park, Kan, 2008. P. 32.

1. СИТУАЦІЯ НА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ НАРКОРИНКУ

Оскільки для аналітиків є важливим знання контекстів і широке розуміння проблематики в певній сфері, вважаємо за доцільне розмістити на початку методичних рекомендацій інформацію щодо ситуації на наркоринку Європи та рекомендувати відстежувати щорічні зміни в наданих документах від офіційних джерел.

Огляд наркоситуації в Європі у 2023 році

Доступність більшості заборонених речовин залишається високою.

Аналіз показників, пов'язаних із пропозицією найпоширеніших незаконних наркотиків у Європейському Союзі, свідчить про те, що їхня доступність залишається високою для всіх типів речовин. Зараз ринок характеризується відносно широкою доступністю більш широкого спектра наркотиків, які часто доступні з високою силою дії або чистотою. Продовжують виявляти великі партії наркотиків, які перевозять до Європи в контейнерах для інтермодальних перевезень, а комерційні ланцюги постачання є основною мішенню для проникнення організованих злочинних угруповань. Європа також залишається важливим регіоном виробництва деяких речовин, особливо синтетичних наркотиків і канабісу.

Більша різноманітність у доступності та вживанні наркотиків створює нові виклики для охорони здоров'я і політики.

Висока доступність наркотиків супроводжується більшим розмаїттям речовин на нелегальному ринку наркотиків, що відкриває споживачам доступ до ширшого спектра психоактивних речовин. До них належать нові психоактивні речовини, знання про ризики для здоров'я яких часто обмежені. Це викликає занепокоєння щодо потенціалу зростання вживання заборонених речовин загалом і підвищених ризиків, пов'язаних з деякими з них.

Люди, які вживають наркотики, можуть наражатися на більший ризик несприятливих наслідків для здоров'я, зокрема отруєння та смерть, через вживання, можливо, несвідоме, більш

сильнодіючих або новітніх речовин чи сумішей речовин, взаємодія між якими може збільшити потенційну шкоду для здоров'я.

Науково обґрунтовані й об'єднані заходи реагування можуть бути ефективними, але вони часто є недостатньо доступними.

Попри значні прогалини в знаннях, дослідження та інвестиції в розвиток послуг означають, що у сферах профілактики, лікування, зменшення шкоди та підтримки одужання від наркозалежності ми тепер краще розуміємо, які втручання можуть бути ефективними. Характер проблем, пов'язаних із вживанням наркотиків та іншими складними питаннями соціальної політики, також означає, що зростає розуміння потреби в більш інтегрованих і комплексних заходах реагування. Тому необхідна синергія з політикою та практикою в інших важливих сферах, включаючи житлову підтримку, загальну охорону здоров'я, послуги для молоді та людей похилого віку, охорону психічного здоров'я та систему кримінального правосуддя. Однак наявність специфічних для наркозалежності заходів і прикладів добре розроблених, інтегрованих моделей надання допомоги є вкрай неоднорідними на європейському рівні, і в багатьох країнах існує потреба інвестувати більше коштів в обидві ці сфери¹.

Способи вживання та розповсюдження наркотиків постійно змінюються, а способи їх незаконного обігу стають дедалі складнішими з технічного та організаційного погляду. Незмінною залишається прибутковість наркоторгівлі. Щороку громадяни ЄС витрачають десятки мільярдів євро на нелегальні наркотики.

Організовані злочинні групи (ОЗГ), які займаються цим, стають все більш спеціалізованими і все більш взаємопов'язаними. Загальний темп змін прискорюється, частково внаслідок

---

¹ Ситуація з наркотиками в Європі до 2023 року – огляд і оцінка нових загроз і нових подій (Європейський звіт про наркотики 2023). *Європейський центр моніторингу наркотиків і наркоманії*. URL: https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-situation-in-europe-up-to-2023_en.

глобалізації. Діяльність, пов'язана з незаконним обігом наркотиків, концентрується в певних географічних регіонах, а нестабільність у регіонах, що межують з ЄС, може мати серйозні наслідки для європейського ринку наркотиків.

Значний внутрішній попит вже існує вздовж усіх маршрутів незаконного обігу та може зростати, а незаконний обіг наркотиків є додатковим фактором, що дестабілізує в країнах, які вже зіткнулися з іншими серйозними політичними, соціальними, медичними й економічними проблемами. Розвиток подій на «Південному маршруті» – з Афганістану через Пакистан або Іран, через Перську затоку та Східну Африку – викликає особливе занепокоєння з огляду на потенційно більшу роль цього маршруту в постачанні героїну й інших наркотиків до Європи і його негативний вплив на країни Африки.

Ці фактори, взяті окремо та разом, створюють величезні виклики для Європолу та його партнерських організацій, таких як Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркоманії (EMCDDA) та Інтерпол.

Їх вирішують різними способами, зокрема завдяки:

- систематичному та постійному аналізу особливостей наркоторгівлі й бізнес-моделей, які лежать в її основі, що сприяє підвищенню операційної ефективності та формуванню політики;

- партнерству між національними органами влади, міжнародними організаціями, промисловістю та національними урядами;

- ефективному та раціональному розподіленню ресурсів;

- збору достовірної інформації та аналітичних даних з метою формування стратегічних заходів реагування, розв'язання конкретних проблем і виявлення нових можливостей для боротьби з цим злом.

Європол також підтримує проведення наркорейдів, пропонуючи аналіз оперативних даних і оперативну підтримку правоохоронним органам, наприклад, через Аналітичний проєкт «Кола», команду фахівців й аналітиків Європолу, які займаються боротьбою з незаконним обігом кокаїну¹.

---

¹ Drug Trafficking. *Європол*. URL: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/drug-trafficking>.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Кримінальний аналіз є основою Моделі правоохоронної діяльності, керованою аналітичною розвідкою (Intelligence-Led Policing, ILP), яка спрямована на інтеграцію інтелектуальних аналітичних підходів у правоохоронну діяльність, підвищення ефективності правоохоронних органів шляхом збільшення ролі аналітичної розвідки в процесі прийняття рішень і планування.

Модель ILP містить чіткі організаційні й управлінські структури, зокрема механізми прийняття рішень і постановки завдань на місцевому, регіональному та національному рівнях, а також певні процеси співробітництва і комунікації між правоохоронними органами на місцевому рівні й у межах міжнародного співробітництва¹.

Застосування кримінального аналізу дозволяє встановити або передбачити взаємозв'язки між накопиченими фактами, що зі свого боку сприяє побудові, перевірці та виключенню слідчих версій².

Одним з найважливіших компонентів аналітичної діяльності є знання, навички та досвід працівників, які здійснюють кримінальний аналіз, зокрема вміння володіти аналітичними інструментами та методами, розуміння проблеми, тенденцій і явищ у сфері, у якій проводяться дослідження.

Отже, аналітик, який здійснює кримінальний аналіз у сфері незаконного обігу наркотиків повинен глибоко володіти загальною проблематикою наркозлочинності та злочинної поведінки, розуміти структуру наркоринку, прогалини в законодавстві, володіти загальною статистичною інформацією щодо наркозлочинів, їх особливостей, способів виготовлення та збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, маршрутів контрабанди, особливостей викриття наркозлочинів та документування.

---

¹ OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. P. 23.

² Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. С. 8.

Для забезпечення ефективного виконання поставлених перед підрозділами кримінального аналізу завдань, персонал має володіти знаннями з багатьох сфер, зокрема знаннями: основ кримінального аналізу та НПА, що регулюють інформаційно-аналітичну діяльність; аналітичного циклу та його змісту; основ логіки; процесу виявлення, розслідування та розкриття злочинів; процедур і методів збору доказів та підготовки справ для суду; інформаційних технологій обробки даних й аналітичного програмного забезпечення (ПЗ); основ криминології, соціології та психології злочинності; кримінального права та кримінального процесу; методів дослідження; методів, технік пошуку й аналізу інформації.

Водночас аналітик має володіти комплексом умінь і навичок, необхідних для виконання посадових обов'язків, зокрема: мислити логічно та критично; працювати з різними джерелами даних; шукати інформацію, зокрема методом OSINT та обробляти дані; аналізувати та синтезувати інформацію; виконувати статистичний аналіз даних; вести документацію, готувати звіти й аналітичні документи, лаконічно формулювати аналітичні висновки та рекомендації, а також ознайомлювати з результатами аналітичних досліджень; ідентифікувати й аналізувати закономірності, а також мати комунікаційні навички для спілкування з іншими працівниками правоохоронних органів, свідками, підозрюваними та громадськістю, опанувати навички роботи з програмами для обробки, аналізу та візуалізації даних.

Важливим для кримінального аналітика є вміння працювати в команді та координувати дії з іншими фахівцями з різних областей правоохоронної діяльності.

Аналітики розпочинають процес кримінального аналізу вже з певним обсягом знань. Якість і обсяг яких так чи інакше впливатимуть на все, що вони робитимуть як аналітики.

Важливо, щоб аналітики протягом усієї своєї кар'єри продовжували актуалізувати свої знання та підвищували кваліфікацію¹.

---

¹ Дослідження кримінального аналізу: розуміння основних навичок. *International Association of Crime Analysts (IACA)*. USA, 2019. С. 26.

Кримінальний аналітик – це професіонал, який збирає різні факти, документи, обставини, докази, інтерв'ю та інші матеріали, пов'язані зі злочином або загрозою, і поміщає їх у логічну, пов'язану структуру для розробки аналізу загрози, пояснення злочинного явища, опису злочинів і тенденцій злочинності, а іноді для розробки кримінальної справи. Аналітик повинен мати щонайменше ступінь бакалавра та пройти підготовку в галузі аналізу оперативних даних, методів дослідження, кримінального права та процесу, статистичного аналізу, аналізу фактів і доказів. Він має бути об'єктивним, аналітичним мислителем з хорошими навичками письма та презентації. Це професійна позиція, яка має бути відповідно компенсована¹.

Для забезпечення найкращих результатів аналітичної роботи й економії ресурсів надзвичайно важливою є постійна комунікація аналітика із замовником аналізу, взаємообмін важливою для досудового розслідування, оперативного супроводження або оперативної розробки інформацією.

Суттєвим чинником галузі кримінального аналізу є методологічне уміння пошуку взаємозв'язків між об'єктами та подіями².

Ключовим аспектом успішної та ефективної організації аналітичної діяльності є глибоке розуміння й осмислене дотримання аналітиком етапів циклу аналітичної діяльності, який є фундаментом кримінального аналізу та містить такі фази:

1. Визначення (постановка) завдань і планування.
2. Збір та оцінка даних.
3. Узагальнення, систематизація й обробка.
4. Аналіз.
5. Підготовка звіту та його передача замовнику.
6. Зворотний зв'язок.

---

¹ Carter D. L. Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local, and Tribal Law Enforcement Agencies (Third Edition). Michigan State University Institute for Intergovernmental Research, 2022. P. 401.

² Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. С. 8.

Аналітичний цикл аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, є основною складовою планування та реалізації зусиль правоохоронних органів у протидії наркозлочинності. Він передбачає визначення цілей і задач аналізу, встановлення даних й інформації, необхідних для досягнення цих цілей, а також розроблення комплексного та структурованого підходу до збору, аналізу й використання цих даних.

Для розуміння процесу кримінального аналізу доцільно схарактеризувати його основні складові як окремі та специфічні етапи або функції. Але слід пам'ятати, що ці складові взаємопов'язані, а отже, їх потрібно розглядати як систему¹.

Аналітичний цикл не є статичною послідовністю із шести кроків, а є переважно динамічним процесом, де різні фази тісно пов'язані між собою та взаємодіють одна з одною, що потребує від аналітиків переміщатися вперед і назад усередині циклу².

З огляду на викладене, украй небажаною є заміна аналітика на будь-якому етапі аналітичного процесу.

На всіх етапах циклу слід забезпечити тісну співпрацю між аналітиками та замовниками (посадовими особами, слідчими, керівниками), включаючи організацію регулярних нарад для забезпечення того, щоб аналіз проходив відповідно до потреб замовника³.

Важливо зауважити, що ефективна боротьба з незаконним обігом наркотиків потребує постійних зусиль, зокрема в частині збору й аналізу інформації, а також активної співпраці між правоохоронними органами, міжнародними організаціями та приватним сектором.

Спроможність правоохоронних структур проводити детальний аналіз інформації та даних є ключовим аспектом діяльності в протидії незаконному обігу наркотиків. Кримінальний аналіз дозволяє виявляти тенденції, зв'язки та

---

¹ Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 20

² OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. P. 30.

³ Там само. P. 36.

шаблони в наркотрафіку, що є необхідним для розроблення стратегій і заходів протидії, а також визначення пріоритетних напрямів. Ефективне використання аналітичних методів та інструментів сприяє не лише виявленню і вилученню наркотичних засобів, а й розкриттю мереж фінансування та логістики, що підтримують цей незаконний бізнес. Таким чином, аналітична діяльність є фундаментальною для розуміння й ефективного реагування на виклики, пов'язані з незаконним обігом наркотиків.

3. ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВДАНЬ І ПЛАНУВАННЯ

Етап визначення завдань і планування є важливим в аналітичному циклі аналізу порушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків. Він дозволяє визначити цілі та завдання аналізу, а також розробити план дій для досягнення цих цілей.

Першим кроком у постановці завдань і плануванні аналітичного циклу аналізу є чітке визначення цілей і завдань аналізу.

Водночас слід дотримуватися положень методичних рекомендацій щодо організації та проведення кримінального аналізу підрозділами Національної поліції, відповідно до яких надання особами, уповноваженими на проведення кримінального аналізу, запитів на проведення оперативного аналізу здійснюється в межах оперативно-розшукової справи чи кримінального провадження за фактом вчинення тяжкого або особливо тяжкого кримінального правопорушення або такого, що може викликати значний суспільний резонанс¹.

Підрозділи кримінального аналізу залучають до виконання таких запитів у разі:

- наявності складної та розгалуженої структури зв'язків об'єктів кримінального провадження або оперативно-розшукової справи;

- наявності значного обсягу інформації, що ускладнює відстеження та пов'язування фактів без застосування спеціального програмного забезпечення (інформації щодо фінансових транзакцій, телефонії, перетину кордону тощо);

- охоплення проблемною ситуацією декількох адміністративно-територіальних одиниць України.

На цій стадії замовник здійснює визначення і пріоритизацію конкретних, деталізованих цілей та строків аналізу, визначає всі очікування до результатів майбутнього аналізу, а також здійснює передачу наявної інформації та інших матеріалів, які містять відомості про об'єкт кримінального

---

¹ Методичні рекомендації щодо організації та проведення кримінального аналізу підрозділами Національної поліції від 26 трав. 2021 р. № 6516/01/33-2021.

аналізу, його зв'язки, майно, активи, схему злочинної діяльності, групи осіб, що готують вчинення злочину, або підозрюються у його вчиненні, організованих груп або злочинних організацій та іншу важливу для здійснення кримінального аналізу інформацію.

Таким чином, мета кримінального аналізу може полягати в:

- напрацюванні нових напрямів у досудовому розслідуванні кримінального провадження;

- якісному плануванні окремих слідчих (розшукових) дій;

- аналітичному супроводженні оперативно-розшукової діяльності й досудового розслідування;

- аналізі стану ефективності досудового розслідування, оперативно-розшукової діяльності та превентивної діяльності в протидії злочинності;

- обробленні значного обсягу інформації, з відстеженням і пов'язанням фактів за допомогою спеціальних аналітичних методів;

- аналізі складної та розгалуженої структури зв'язків об'єктів оперативно-розшукової справи або кримінального провадження;

- виявленні ризиків, тенденцій майбутнього розвитку злочинності та запобігання їй;

- розв'язанні більш масштабних довгострокових проблем і досягнення цілей для виявлення ключових фігур злочинного світу або синдикатів, прогнозування зростання видів злочинної діяльності та встановлення пріоритетів діяльності правоохоронних органів;

- аналізі інформації, спрямованої на виявлення тенденцій, закономірностей, прогнозування розвитку за великий проміжком часу¹.

Першим кроком у зазначеному етапі циклу є визначення конкретних цілей аналізу.

Серед цілей аналізу оперативних даних можна виокремити:

- встановлення злочинця, зв'язків, інформації, важливої для доказування;

---

¹ Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 20.

- дослідження діяльності особи, яку підозрюють у вчиненні кримінальних правопорушень, пов'язаних з НОН, масштабу та характеристики злочинної діяльності;
- виявлення співучасників, свідків, потерпілих;
- з'ясування мотивів і мети вчинення злочину/злочинів;
- установлення зв'язків між даними, які отримано в процесі досудового розслідування або оперативно-розшукової діяльності, що відтворюють послідовність дій особи та групи осіб, які готують вчинення злочину або підозрюються у його вчиненні, учасників організованих груп і злочинних організацій;
- підтвердження або спростування рольової участі особи в злочинах, що готуються або вже вчинені;
- збір орієнтуючої інформації відносно особи, організованої групи або злочинної організації, а також їх зв'язків, контрагентів, об'єктів тощо;
- ідентифікація основних учасників злочинної групи та встановлення ролей, мотивів й інтересів;
- встановлення корупційних зв'язків;
- встановлення кола бізнес-інтересів;
- встановлення активів і майна, зокрема для забезпечення накладення на нього арешту;
- визначення місць виготовлення, зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, пунктів логістики;
- визначення маршрутів, місць, способів збуту наркотиків, транспорту, що використовується конкретним злочинцем/злочинцями;
- встановлення способів оплати за незаконні операції з наркотиками;
- встановлення постачальників прекурсорів та обладнання;
- реконструкція перебігу здійснення кримінального правопорушення або правопорушень;
- визначення маршрутів і транспорту, що використовує конкретний злочинець/злочинці;
- створення та перевірка гіпотез і висновків щодо минулих, теперішніх і майбутніх протиправних дій;
- упорядкування наявної інформації про організовану групу (злочинну організацію);

– аналіз проведених негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів у конкретних кримінальних провадженнях і оперативно-розшукових справах щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, що можуть викликати значний суспільний резонанс, і підготовка пропозицій щодо напрямів їх удосконалення.

Цілями тактичного кримінального аналізу можуть бути:

– установлення шаблонів, тенденцій злочинності та їх прогнозування на підставі історичних даних;

– визначення методів і способів вчинення наркозлочинів;

– визначення типових способів приховування наркотиків;

– упорядкування наявної інформації про відомі (або гіпотетичні) організовані групи (злочинні організації), зокрема з метою встановлення впливу на оперативну обстановку в конкретному регіоні, сфери впливу та визначення пріоритетів їх розробки;

– порівняльний аналіз даних у кримінальних провадженнях чи оперативно-розшукових справах з метою структурування інформації для встановлення схожих і відмінних елементів між ними;

– визначення структури наркоринку, ідентифікація та прогнозування змін;

– отримання розуміння масштабів і характеру діяльності з виробництва, контрабанди й торгівлі наркотиками;

– визначення (дослідження) типової (типових) моделі злочинної діяльності;

– аналіз стану наркозлочинності на конкретній території за визначений проміжок часу, за певним видом злочину, наркотичного засобу (або психотропної речовини, аналогів або прекурсорів), чи протиправної діяльності певної групи, який надає можливість розробити превентивні та інші заходи;

– аналіз маршрутів транзиту;

– відстеження виникнення нових маршрутів, патернів, способів збуту, розрахунку та приховування, а також прогнозування змін;

– установлення профілю злочину;

– установлення профілю злочинця;

– аналіз окремих видів наркозлочинів.

Часто результати аналізу оперативних даних слугують основою або стають частиною тактичного аналізу, зокрема у випадках, коли йдеться про аналітичне супроводження розробки організованих злочинних груп.

За результатами огляду переданих замовником матеріалів, аналітик попередньо інформує замовника про достатність наданої інформації для досягнення поставлених цілей і виконання завдань або про необхідність отримання та надання аналітику додаткових відомостей, отримання яких належить до компетенції замовника.

Відповідно до поставлених завдань, пріоритетів і строків аналітик складає попередній план проведення кримінального аналізу, у якому окреслює шляхи досягнення визначених цілей. План слугуватиме дороговказом і чеклистом в аналітичній роботі, його доповнюватимуть у процесі проходження наступних етапів циклу.

Планування – це наступний етап, на якому розробляють детальний план для досягнення поставлених цілей і виконання завдань.

Планування в аналітичному циклі в дослідженнях у сфері НОН може містити такі елементи:

1. Визначення найефективніших методів отримання необхідної інформації та її джерел.
2. Визначення способів обробки даних (очищення, нормалізація, інтеграція та перетворення).
3. Вибір аналітичних методів.
4. Планування ресурсів, які будуть необхідні для виконання аналізу (час, обладнання, персонал).
5. Оцінка ризиків і проблем (технічні або людські помилки, процедурні або юридичні проблеми), які можуть виникнути під час аналізу, та визначення заходів їх подолання.
6. Планування перегляду і встановлення критеріїв оцінки ефективності аналізу та його результатів.
7. Створення часового графіка для всіх етапів аналітичного циклу, включаючи збір даних, систематизацію й обробку даних, аналіз, підготовку та передачу звіту, зворотний зв'язок.
8. Планування комунікації, зокрема визначення ефективних каналів, періодичності та способів комунікації між

усіма учасниками процесу, що є важливим для забезпечення злагодженого перебігу дослідження.

9. Визначення заходів зі збереження та захисту даних під час аналітичного циклу, з огляду на вимоги законодавства про захист даних.

10. Планування моніторингу й контролю для відстеження прогресу проєкту та виявлення будь-яких проблем або відхилень від плану вчасно.

Етап постановки завдань і планування є важливим інструментом для підвищення ефективності й результативності аналітичної роботи щодо протидії наркозлочинності. Це сприяє структуруванню та керуванню процесом аналізу, забезпечуючи послідовність і чіткість у процесі визначення завдань і під час прийняття рішень, а також дозволяє уникнути непорозумінь у разі невідповідності результатів очікуванням замовника.

Крім того, слід ураховувати терміни виконання завдань і зберігати гнучкість у плануванні, щоб швидко адаптуватися до змін.

Отже, процес постановки завдань і планування в аналітичному циклі аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків є багатогранним процесом та полягає у визначенні цілей і задач аналізу, даних та інформації, ресурсів, необхідних для досягнення зазначених цілей, і розробку комплексного та структурованого підходу для збору, аналізу й використання цих даних.

4. ЗБІР ТА ОЦІНКА ДАНИХ

Цей етап полягає в збиранні, зберіганні й оцінці даних, зокрема в електронному вигляді документів, малюнків, заміток, схем, структурованих та інших даних, які можуть бути використані для досягнення таких цілей аналізу.

Збір даних в аналітичному циклі аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, є складним і багатограним процесом, який потребує ретельного планування, забезпечення якості та максимальної достовірності даних, а також відповідності цілям і завданням аналізу.

До початку збору даних доцільно визначити обсяг даних, необхідний для виконання завдання, та їх джерела.

Пошук інформації щодо осіб здійснюється насамперед з використанням державних реєстрів і баз даних, до яких надано доступ, зокрема інформаційних ресурсів МВС, НПУ, ДМС, АДПСУ та реєстрів (баз, банків даних), інших органів державної влади, організацій, підприємств, установ усіх форм власності, як загальнодоступних, так і тих, доступ до яких можливий тільки у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також методом OSINT.

Процес збору даних в аналітичному циклі аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, може охоплювати широкий спектр джерел даних:

1. Матеріали кримінальних проваджень та оперативних розробок.

2. Інформація з реєстрів і баз даних, систем обміну інформацією, зокрема інформація щодо перетину державного кордону, права власності тощо.

3. Інформація ЄО, що може надати детальну інформацію про випадки злочинів, пов'язаних з наркотиками, зокрема деталі про учасників, місце, час та обставини злочину.

4. Інформація щодо митного оформлення, що може містити дані про переміщення товарів через кордони, допомогти виявити маршрути контрабанди наркотичних засобів і психотропних речовин.

5. Дані судового реєстру можуть надавати інформацію про осіб, які були засуджені за злочини, пов'язані з наркотиками, та деталі цих злочинів.

6. Інформація, отримана від осіб, які брали участь у торгівлі наркотиками, може надати унікальний внутрішній погляд на цю діяльність.

7. Інформація з новин, соціальних мереж, форумів (зокрема в DarkWeb), медіа та інших відкритих джерел може надати цінну інформацію, а також контекст, і допомогти виявити нові тенденції та патерни, інформацію про методи розповсюдження наркотиків і пов'язану з цим діяльність.

8. Інформація від працівників, які протидіють наркозлочинності, і можуть надати цінні відомості, які не доступні з інших джерел, та не відображені в матеріалах кримінального провадження або ОРС, водночас є дуже корисними для аналітика.

9. Інформація від джерел оперативної інформації.

10. Інформація з анонімних джерел – може бути корисною, особливо якщо вона від осіб, які бояться відкрито спілкуватися з правоохоронними органами. Водночас варто пам'ятати про можливість дезінформації та конкурентної боротьби.

11. Дані з технічних систем: системи GPS слідкування за транспортними засобами, комп'ютерних систем транспортних засобів, системи розпізнавання облич і номерних знаків, системи моніторингу інтернет-трафіку тощо.

12. Інформація, отримана від міжнародних партнерів, зокрема Адміністрації по боротьбі з наркотиками (DEA) США, отримана каналами Інтерполу та Європолу, а також від офіцерів зв'язку іноземних представництв.

13. Інформація, отримана від розвідувальних служб, зокрема Служби зовнішньої розвідки, може надати важливі деталі щодо міжнародних наркоугруповань і громадян, які становлять оперативний інтерес.

14. Інформація, отримана за результатами НСРД/ОТЗ.

15. Фінансова інформація, зокрема про рух коштів, може допомогти виявити лідерів злочинної групи, дати розуміння масштабу діяльності, встановити незаконні фінансові операції,

пов'язані з торгівлею наркотиками, а також багато іншої корисної інформації.

16. Інформація щодо телефонних з'єднань може надати широкий спектр незамінної для розслідування інформації.

17. Інформація, отримана із систем відеоспостереження.

18. Інформація від кримінально-виконавчої служби може містити інформацію щодо осіб, які були засуджені за злочини у сфері НОН та пов'язану з ними інформацію.

Вибір джерел даних залежатиме від цілей і завдань аналізу, а також від ресурсів і можливостей залучених осіб й організацій.

Кожне з цих джерел може надати важливу інформацію для аналітичного дослідження як в аналізі оперативних даних, так і в тактичному аналізі, але важливо пам'ятати, що якість і достовірність даних можуть варіюватися. Тому важливо використовувати різні джерела та методи перевірки для забезпечення точності й повноти зібраних даних.

Успіх аналізу залежить від наявності доступу до достатньої кількості відповідної інформації¹.

Процес оцінки даних в аналітичному циклі аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, – це процес визначення цінності елементів інформації з погляду достовірності, надійності й актуальності.

Результатом такої оцінки інформації має стати висновок про її відповідність цілям і завданням.

Для того, щоб працювати з інформацією (використовувати її), потрібно на початковому етапі зрозуміти:

- корисна наявна інформація чи ні;
- чи можна їй довіряти;
- чи потрібна додаткова інформація тощо.

Для ухвалення рішення про те, наскільки корисна та чи інша інформація, здійснюється її первинна оцінка.

---

¹ Кримінальний анализ и анализ рисков. Общее руководство для правоохранительных органов Республики Молдова и Украины – EUBAM (EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine). Одесса, 2016. Р. 19.

Критерії оцінки інформації:

- об'єктивність – суб'єктивність;
- достовірність – недостовірність;
- повнота – неповнота;
- актуальність – неактуальність;
- цінність – марність;
- зрозумілість – незрозумілість¹.

Оцінка може сприяти виявленню прогалін, а також спрямовувати подальший збір даних.

У тактичному аналізі як джерела інформації можна додатково розглянути:

- інформацію від громадських і міжнародних організацій, які спеціалізуються на проблематиці наркотизації;
- дані закладів системи охорони здоров'я про випадки передозування та лікування наркозалежності можуть допомогти виявити тенденції та зміни в споживанні наркотиків;
- статистичну інформацію тощо.

У деяких країнах використовують також дані з програм моніторингу води, які можуть надати інформацію про вживання наркотиків у певному регіоні.

Важливим для цілей тактичного аналізу та забезпечення моніторингу оперативної обстановки у сфері незаконного обігу наркотиків є безперервність збору й узагальнення даних у структурованому вигляді (з розбивкою по видах наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів), зокрема щодо:

- затримань за збут в особливо великих розмірах;
- інтернет-ресурсів, через які здійснюється збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, із зазначенням посилань, назв, способів оплати, номерів рахунків, способів зв'язку та збуту, речовин, іншої інформації;
- виявлення незаконних посівів нарковмісних рослин;
- виявлення фактів контрабанди;

---

¹ Кримінальний анализ и анализ рисков. Общее руководство для правоохранительных органов Республики Молдовы и Украины – EUBAM (EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine). Одеса, 2016. Р. 22.

- виявлення нарколабораторій;
- значних вилучень, зокрема за кордоном (особливо на маршрутах, що могли проходити територією України);
- викрадення прекурсорів й обладнання;
- появи нових психоактивних речовин;
- фактів смертей від вживання нових психоактивних речовин;
- контактів в Україні в затриманих за кордоном іноземців;
- затримань громадян України за кордоном.

Ці дані дають широку та всебічну картину масштабів і характеру діяльності, пов'язаної з торгівлею наркотиками, і можуть бути використані для планування правоохоронної діяльності, проведення операцій, виявлення закономірностей і тенденцій та інших цілей.

Слід збирати такі дані з прив'язкою до конкретних адрес або географічних координат, що надалі сприятиме використано геоінформаційних систем для візуалізації та аналізу.

Через лояльність до наркозлочинів з боку судової системи та застосування запобіжних заходів, не пов'язаних з позбавленням волі, існує необхідність збору інформації про затриманих за наркозлочини у межах тактичного КА та подальшого відстеження.

Збір даних з відкритих джерел в аналітичному циклі аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків, можна покращити завдяки використанню технологій та інноваційних інструментів і платформ (ШІ, спеціального ПЗ, наприклад, Maltego, Social links, Lampyre).

Для здійснення ефективного збору інформації з відкритих джерел потрібно також володіти техніками пошуку інформації в мережі Інтернет, зокрема операторами пошукових систем.

Вважаємо за доцільне зауважити щодо важливості міжнародної співпраці, яка є необхідною для збору даних в аналітичному циклі кримінального аналізу щодо злочинів, пов'язаних із контрабандою наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів. Обмін даними й інформацією між правоохоронними органами іноземних держав може сприяти отриманню цінної інформації про фігурантів розробки та їхні зв'язки за кордоном, надати більш повну й точну картину

характеру й масштабів діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотиків, і сприяти розробленню більш ефективних та скоординованих заходів з протидії НОН. Зокрема, такий обмін може бути реалізований з використанням можливостей Інтерполу або Європолу, за допомогою представників правоохоронних органів у відповідних іноземних представництвах або через працівників офісу DEA в Україні, а також завдяки особистим контактам у правоохоронних органах інших країн встановленим порядком.

Збір та оцінка даних є критично важливими складовими аналітичного циклу кримінального аналізу. Якість і релевантність зібраних та проаналізованих даних є ключовими факторами, що визначають точність й ефективність аналізу, а також дієвість заходів, спрямованих на протидію злочинності та зменшення шкоди, спричиненої незаконним обігом наркотиків.

5. УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА ОБРОБКА ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ

Ця фаза охоплює систематизацію, об'єднання інформації, сортування, визначення відповідності завданню, додаткове визначення пріоритетів, прив'язку зібраної інформації та відсіювання зайвої.

Водночас слід урахувати, що іноді інформація, яка на певному етапі може здаватися неважливою, може набути значущості в майбутньому (наприклад, щодо осіб з оточення об'єкта зацікавленості, інформація щодо причетності яких до вчинення злочинів на вказаному етапі відсутня; зв'язки, з якими фігурант був знайомий у минулому; підприємства, у яких раніше був засновником, керівником або працівником), тому бажано її зберігати до завершення аналізу, передбачивши для її зберігання конкретну теку (теки).

Загалом на початку зазначеного етапу слід забезпечити збереження в недоторканому варіанті оригіналу інформації із зазначенням джерела й дати (публікації та збереження), що дасть змогу за потреби звернутися до першоджерела.

Систематизація – це процес упорядкування та категоризації інформації, зібраної з метою подальшого аналізу злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків. Цей етап передбачає класифікацію інформації на підставі таких конкретних характеристик, як кримінальне провадження, фігуранти та їх зв'язки, тип наркотиків, спосіб транспортування й географічне розташування діяльності. Під час етапу систематизації аналітик відповідно до цілей і завдань аналізу, пріоритетності й важливості, організує та структурує зібрану інформацію.

Обробка даних – це процес, який полягає у перетворенні зібраних даних у формат, придатний для аналізу. Цей етап може містити такі дії:

1. Присвоєння унікальних ідентифікаторів даним для їх класифікації та спрощення обробки (наприклад, додавання інформації про індивідуальний податковий номер особи як

ідентифікатора або інформації про географічні координати до об'єктів).

2. Сортунання даних у певному порядку для полегшення аналізу.

3. Комбінунання даних з різних джерел для створення зведених показників (наприклад, об'єднання інформації про маршрут руху об'єкта, отриманої з систем відеоспостереження і телефонії).

4. Зміна формату даних або структури для відповідності вимогам аналітичних інструментів (наприклад, конвертування формату .pdf в .xlsx).

Украй важливим є наявність доступної системи, з якої можна отримати та проаналізувати інформацію, тому слід надати їй відповідного формату й переорганізувати масив інформації згідно з раніше вибраною системою її зберігання (наприклад, у MS Excel, MS Access). Ця система повинна забезпечити швидкість доступу до інформації та легкість її обробки – виконання операцій з масивами інформації¹.

Іноді складно визначити межі між обробкою інформації та її аналізом, оскільки вони стають частиною єдиного процесу, спрямованого на отримання глибокого розуміння досліджуваної проблеми.

Додаткове визначення пріоритетів передбачає встановлення пріоритетів інформації на підставі її актуальності та важливості для розслідування. Аналітик використовуватиме своє судження, щоб визначити, які фрагменти інформації є найбільш критичними та потребують негайної уваги.

Пошук взаємозв'язків зібраної інформації передбачає виявлення зв'язків і відношень між різними частинами інформації. Це необхідно для створення більш повного розуміння ситуації та виявлення потенційних джерел інформації для подальшого розслідування.

Підсумовуючи, зазначимо, що узагальнення, систематизація та обробка інформації, пов'язаної з незаконним

---

¹ Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. С. 82.

обігом наркотиків, є багатогранним процесом, який потребує пильної уваги до деталей та широкого спектра аналітичних навичок і прийомів. Дотримуючись системного підходу до узагальнення, систематизації та обробки інформації, аналітики матимуть необхідний масив інформації в зручному для аналізу форматі, зможуть визначити прогалини або невідповідності, а також виявити важливі відомості, які не були очевидними.

Попри те, що робота кримінального аналітика є творчою, важливим також є наявність стандартів у підрозділі й визначених єдиних правил щодо узагальнення, систематизації та обробки інформації про злочинну діяльність у сфері незаконного обігу наркотиків. Це необхідно для зручності користування такою інформацією всіма аналітиками підрозділу, зокрема під час залучення додаткових людських ресурсів до проведення дослідження або у разі вимушеної заміни аналітика.

6. АНАЛІЗ

Робота кримінального аналітика – це насамперед збирання «інформаційного пазла» з багатьох різних наборів.

Після узагальнення, систематизації, обробки інформації та визначення її пріоритетності аналітик матиме зручний масив для детального аналізу.

Аналіз можна схарактеризувати як ретельне дослідження інформації з метою виявлення її значення та основних характеристик¹.

Для ефективного аналізу важливо обрати інструмент, який відповідатиме поставленому завданню та цілям. На нашу думку, для виконання більшості завдань з аналізу та візуалізації інформації в аналізі оперативних даних і тактичному аналізі достатньо програмного забезпечення і2 Analyst's Notebook», MS Excel. Водночас для забезпечення геопросторової візуалізації в тактичному аналізі бажаними є навички роботи з Power BI.

Етап аналізу є ключовим в аналітичному циклі, оскільки стосується ідентифікації та вивчення значення, контексту й основних характеристик доступної інформації. Аналіз даних виявляє інформаційні прогалини, сильні та слабкі сторони даних і визначає напрямки руху вперед. Основна мета фази аналізу полягає в тому, щоб отримати значення з вихідної інформації, перетворити її на нову інформацію, що допоможе досягти цілей аналітичного дослідження, виконати поставлені замовником завдання, буде корисною для виконання практичних завдань протидії злочинності.

Коли результати аналізу безпосередньо пов'язані та відповідають завданням/проблемі розслідування, аналіз стає цінним як оперативний інструмент².

У власне аналізі потрібно розрізняти три його основні взаємопов'язані елементи:

- 1) мета аналізу;

---

¹ Criminal Intelligence : Manual for Analysts. Vienna, Austria : United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 2011. P. 13.

² OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. P. 37.

- 2) методи аналізу;
- 3) предмет аналізу.

Предметом аналізу може бути практично все¹.

Результат аналізу здебільшого залежить, з одного боку, від якості й точності раніше зібраних даних, а з іншого – від навичок аналітиків.

Варто пам'ятати, що кожен аналіз є унікальним, і методи, які були використані для попереднього завдання, можуть не підходити для поточного, кожен аналіз потребує індивідуального підходу.

Конкретний аналіз ґрунтується на системі аналізу судження, відповідно до якої повинні використовуватися такі засади:

- від детального до загального;
- від складного до простого;
- від наслідку до причин;
- від тез до їх засновків².

Процес аналізу складається з двох етапів: інтеграції та інтерпретації даних.

У процесі інтеграції даних здійснюється об'єднання зібраної з різних джерел інформації для забезпечення її найкращого сприйняття, пошуку взаємозв'язків, визначення прогалів у зборі, підготовки до формулювання висновків. Крім того, відбувається розроблення початкової гіпотези та прогнозу, визначення закономірностей у даних й отримання відповідних висновків.

Гіпотези допомагають виявляти прогалини в оперативній інформації, точніше направити подальший збір даних та отримувати точні висновки, прогнози й оцінки³.

---

¹ Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. С. 82.

² Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 21.

³ OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. P. 37.

Гіпотеза – 1) наукове припущення, за допомогою якого прагнуть щось пояснити; твердження, істинність якого неочевидна (наприклад, про причетність особи, яка зустрічалася з фігурантом розробки до незаконного обігу наркотиків), але є віра в його істинність і впевненість, що обґрунтування істинності можливе (наприклад, з огляду на кримінальне минуле встановленого зв'язку); 2) спроба дати відповідь на запитання, щоб незрозуміле стало зрозумілим; 3) спосіб розв'язання проблеми, своєрідний місток між відомим (зрозумілим) і невідомим (незрозумілим)¹.

В аналітичній діяльності переважно саме гіпотези та робота над ними сприятиме інтенсифікації аналітичного циклу в частині збору нової інформації.

У процесі інтеграції слід здійснити візуальне оформлення наявної інформації, зокрема побудувати діаграму взаємозв'язків відповідно до інформації, яка опрацьовується. Основою такої діаграми може бути, зокрема, результат аналізу інформації за допомогою i2 Analysts Notebook щодо, наприклад, телефонних з'єднань фігурантів або фінансових транзакцій. Згодом на цю інформацію з високим рівнем достовірності зв'язків можна накладати іншу інформацію, додаючи ключові елементи.

Крім того, можна власноруч будувати таку схему під час інтеграції наявної інформації.

У будь-якому з цих варіантів у процесі побудови на схему накладають інформацію про особу, зв'язки, активи, пов'язані підприємства, місця проживання, використовуваний транспорт тощо. Цей процес дозволяє побачити опрацьовувану інформацію широко та визначити прогалани, на які необхідно звернути додаткову увагу. Аналіз зв'язків може сприяти виявленню ключових гравців та їхніх стосунків, а також відстеженню потоку наркотиків і грошей, визначенню структури та організації діяльності ОЗГ, що спеціалізуються на

---

¹ Ішмуратов А. Т. Гіпотеза. *Енциклопедія Сучасної України* / [ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.]. Київ : Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2006. Т. 5. URL: <https://esu.com.ua/article-30198>.

торгівлі наркотиками, а також окресленню їхніх сильних та слабких сторін.

Доречним є збереження кожного варіанта схеми після внесення змін, щоб можна було повернутися до попереднього, у чому нерідко виникає потреба.

Варто дотримуватися стратегії максималізму щодо нанесення інформації на схемі взаємозв'язків і видалення зайвої лише для екземплярів схем, які використовують для доповіді про стан дослідження та/або результати.

Також в окремих випадках для забезпечення отримання найкращого результату варто організувати інформацію у часовій шкалі на схемі подій. Це сприятиме визначенню моделей і зв'язків між подіями, людьми та місцями в хронології.

Для відображення інформації, забезпечення її найкращого сприйняття та аналізу можна використовувати також:

- діаграму руху – щоб дослідити рух грошей, наркотиків, крадених товарів або інших товарів;

- діаграму діяльності – для визначення діяльності, пов'язаної зі злочинною операцією;

- фінансове профілювання – для виявлення прихованих доходів фізичних або суб'єктів підприємницької діяльності та виявлення ознак економічної злочинності¹.

Візуалізувати наявну значущу інформацію на схемі необхідно з використанням стандартизованих символів й об'єктів аналітичного програмного забезпечення i2 Analysts Notebook. За відсутності зазначеного програмного забезпечення можливо виконати таку візуалізацію за допомогою програм пакета Microsoft Office, наприклад, PowerPoint або навіть Word, з дотриманням стандартизованих правил відображення об'єктів і зв'язків.

Геопросторовий аналіз також є важливим аналітичним інструментом, який допомагає аналізувати та візуалізувати інформацію з прив'язкою до конкретної місцевості.

Зокрема, його доцільно використовувати для:

- вивчення руху та місцезнаходження осіб та організацій, що беруть участь у торгівлі наркотиками;

---

¹ Criminal Intelligence : Manual for Analysts. Vienna, Austria : United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 2011. P. 13.

- аналізу логістики наркозлочинців, зокрема відстеження маршрутів, якими можуть переміщувати наркотики;
- поєднання інформації щодо переміщень з декількох джерел;
- візуалізації планів операцій і відпрацювань у сфері НОН, зокрема аеророзвідки з виявлення посівів нарковмісних рослин;
- виявлення «гарячих точок» – місцевості з високою активністю у сфері НОН за їх видами.

Інтерпретація даних передбачає вихід за межі доступних даних і їх тлумачення. На цьому етапі перевіряють вихідні гіпотези, що призводить до підтвердження, зміни або спростування раніше розроблених гіпотез.

З огляду на те, що гіпотези містять багато припущень, вони потребують перевірки (підтвердження, перероблення або спростування) аналітиками. Перевірка гіпотез повинна складатися з: аргументів «на користь» і «проти» гіпотези, її наслідки, огляду процесу мислення, а також збору та перегляду необхідних даних. Гіпотеза або будь-який висновок мають містити відповіді на такі ключові запитання:

- «хто?» (ключові особи);
- «що?» (злочинна діяльність);
- «як?» (використовувані методи);
- «де?» (географічна інформація та місцевість охоплення);
- «чому?» (мотив);
- «коли?» (терміни)¹.

Інтерпретація є ключовим аспектом будь-якого процесу якісного дослідження.

Будь-яке порівняння явно чи неявно ґрунтується на інтерпретації².

---

¹ OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. P. 37.

² Wagenaar H., Kieslich K., Nora H., Zimmermann B., Prainsack B. Collaborative comparisons: A pragmatist approach towards designing large-scale, comparative qualitative research. *SSM – Qualitative Research in Health*. 2022. Vol. 2.

Інтерпретація даних розглядається як процес створення значення. Це потребує уваги до мети аналізу даних, типів запитань, які ставлять, і тих хто, їх ставить, а також типів даних, які потрібні або є в наявності¹.

Серед прикладів найпоширеніших аналітичних завдань у сфері НОН слід зазначити:

– встановлення зв'язків осіб, які причетні до наркозлочинності, – здійснюється шляхом аналізу наданої та/або встановленої інформації з усіх наявних джерел, зокрема БД, радіорозвідки, соціальних мереж, фотознімків та іншої інформації;

– аналіз руху транспортних засобів здійснюється з використанням систем, які мають доступ до відеоматеріалів та фіксації транспортних засобів. Результати такого аналізу формують у вигляді маршруту руху або точкової фіксації на карті України. Відеозаписи та фіксації з камер можуть бути зіставлені з іншою інформацією, зокрема: з телефонним трафіком мобільного абонента, порівняння зовнішності особи та фіксації водія в автомобілі, порівняння автомобілів за зовнішніми характерними ознаками;

– аналіз руху коштів здійснюється з використанням інформації про транзакції рахунків осіб, які причетні до вчинення злочинів, пов'язаних із розповсюдженням наркотичних засобів. Виписка з банку отримується в порядку здійснення тимчасового доступу до охоронюваної законом інформації (банківської таємниці) за ухвалою суду та надається аналітику;

– аналіз інформації щодо перетину кордону України особою (особами) відповідно до інформації, отриманої з БД.

---

¹ Maxwell G. S. Interpreting Data: Creating Meaning. In: Using Data to Improve Student Learning. *The Enabling Power of Assessment*. 2021. Vol. 9. P. 253–292. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-63539-8_8.

7. ПІДГОТОВКА ЗВІТУ ТА ЙОГО ПЕРЕДАЧА ЗАМОВНИКУ

Інформаційні матеріали з результатом аналізу зазвичай надають замовнику у формі звіту – аналітичного продукту, що містить докладний опис проведених досліджень, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені замовником кримінального аналізу, іншу важливу інформацію, що не була охоплена цілями та завданнями аналізу, а також відповідні висновки, пропозиції та рекомендації кримінального аналітика щодо тактичних та/або стратегічних дій, а також (або) подальших слідчих і негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових та/або інших заходів.

Орієнтовані на замовників, такі звіти повинні бути стислими, з чіткими формулюваннями, фокусуватися на цілях аналітичного дослідження та на інформації, що становить цінність. Ключові висновки повинні бути перелічені на початку, що дозволить читачеві швидко оцінити основні висновки й визначити пріоритетність отриманої інформації.

Як було зазначено раніше, тісна співпраця між аналітиком і замовником є передумовою забезпечення ефективного аналізу/розслідування відповідно до потреб замовника й отримання корисних результатів. З огляду на викладене, на момент початку підготовки звіту вся значуща інформація, отримана за результатами дослідження, має бути вже повідомлена замовнику раніше, визначеним способом комунікації, для забезпечення оперативного реагування та планування заходів. Відповідно замовник має повідомляти аналітика про всі ключові зміни та додатково отриману інформацію з питань дослідження. У висновках навпроти ключових результатів доцільно зазначати дату, коли така інформація була повідомлена замовнику (наприклад, повідомлялося 10.10.23).

Аналітичні звіти в межах тактичного аналізу можуть мати періодичний характер та створюватися на відповідну дату за визначений період (раз на місяць, квартал, пів року тощо) залежно від потреб служби та інших обставин. Це є необхідним

для забезпечення моніторингу оперативної обстановки у сфері незаконного обігу наркотиків, ефективного реагування на зміни та проактивного підходу в тактиці та стратегії протидії незаконному обігу наркотиків.

Перевагою презентації результатів, отриманих унаслідок аналізу, є їх візуалізація з використанням програмного аналітичного забезпечення або інших загальнодоступних комп'ютерних програм¹.

До аналітичного звіту доцільно додати діаграми, графіки, геопросторову та іншу візуалізацію залежно від цілей, завдань і результатів аналітичного дослідження.

Найважливішою частиною аналітичного звіту є рекомендації.

---

¹ Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. С. 8.

8. ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Аналітики та їхні керівники повинні знати, чи відповідають підготовлені матеріали вимогам і чи сприяють надані рекомендації прийняттю рішень або плануванню майбутніх дій.

Вони також повинні отримувати як зворотний зв'язок інформацію про можливості поліпшення якості роботи. Це стосується і замовників, які мають почути від аналітика побажання (за наявності) щодо вдосконалення подальшої співпраці.

Доцільним може бути організація періодичних нарад, під час яких варто обговорювати аналітичні дослідження, інформаційні матеріали, відгуки, помилки, співпрацю та наступні замовлення, рішення, дії або операції.

Такі механізми не лише підвищують якість виконання завдань, а й сприяють професійному розвитку.

9. ПРОФІЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІТИКА

Кримінальний аналіз є логічним і творчим, інтуїтивним і свідомим, науковим і художнім. Він потребує сильного аналітика (про що свідчить назва професії) та сильного комунікатора. Аналіз охоплює значні обсяги різноманітних даних, проте вони стосуються діяльності людини, тому потребують людського сприйняття¹.

Отже, виникає потреба у визначенні обсягу знань і навичок, необхідного для виконання завдань, які стоять перед кримінальними аналітиками, що протидіють наркозлочинності. Це сприятиме уніфікації, стандартизації та гармонізації сфери кримінального аналізу, покращенню співпраці між слідчими, оперативниками й аналітиками, професійному розвитку та популяризації цього виду професійної діяльності в правоохоронних органах.

Профіль професійної компетентності кримінального аналітика

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСАДИ

1.1. Мета посади:

Здійснення аналізу оперативних даних та інформації з метою встановлення фактів злочинної діяльності та пов'язаних з нею фактів, а також визначення напрямів для подальшого розслідування.

Здійснення аналізу інформації з метою виявлення трендів і закономірностей злочинності.

Сприяння в розробці та впровадженні стратегій і протоколів для протидії злочинності.

---

1 Gwinn S. L., Bruce C. W., Hick S. R., Cooper J. P. Exploring crime analysis: readings on essential skills. *International Association of Crime Analysts*. Overland Park, Kan, 2008. P. 32.

Загальна мета посади полягає в забезпеченні більш ефективного виявлення, аналізу, прогнозування та реагування на злочинність з метою зменшення її рівня та покращення загальної безпеки в суспільстві.

1.2. Зміст виконаної за посадою роботи:

Здійснення детального аналізу злочинності, включаючи збір та обробку даних, виявлення злочинних тенденцій і встановлення можливих закономірностей.

Використання сучасних інструментів аналізу даних, таких як програми для статистичного аналізу, інструменти візуалізації даних, бази даних й аналітичні програми.

Розробка та вдосконалення методик аналізу злочинності для ефективного виявлення, запобігання та розкриття злочинів.

Виявлення ключових ареалів злочинності за видами злочинів, що потребують особливої уваги, та пошук заходів з протидії.

Аналіз злочинної діяльності, встановлення важливої для розслідування інформації, зокрема можливих мотивів для надання підтримки в розслідуванні злочинів та впровадженні профілактичних заходів.

Підготовка аналітичних продуктів для використання в кримінальних провадженнях і матеріалах оперативно-розшукових справ, публічних звітах та стратегічному плануванні боротьби зі злочинністю.

Моніторинг та оцінка ефективності запроваджених заходів і стратегій впливу на злочинність, а також розробка рекомендацій щодо подальших дій.

Пошук та аналіз даних з метою виявлення злочинності.

Взаємодія з іншими правоохоронними органами, організаціями та відомствами з питань аналізу злочинності.

II. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИ

2. Мінімальні загальні вимоги

2.1. Освітньо-кваліфікаційний рівень:

Бакалавр або магістр відповідної спеціальності.

2.2. Напрямок підготовки (спеціальність):

Основними напрямками підготовки є підготовка за спеціальностями: правоохоронна діяльність, комп'ютерні науки та інформаційні технології, соціологія, економіка, право.

Певний досвід за відповідною спеціальністю можна вважати додатковою перевагою.

3. Спеціальні вимоги

3.1. Досвід роботи:

Важливо, щоб кримінальний аналітик мав деякий досвід роботи в поліції або іншому правоохоронному органі, а також досвід виконання завдань з аналізу злочинності, інших даних і зв'язків.

3.2. Для виконання посадових обов'язків необхідним є знання:

- основ кримінального аналізу та НПА, що регулюють інформаційно-аналітичну діяльність;
- аналітичного циклу та його змісту;
- основ логіки;
- процесу виявлення, розслідування та розкриття злочинів;
- процедур і методів збору доказів та підготовки справ для суду;
- інформаційних технологій обробки даних і аналітичного ПЗ;
- основ кримінології, соціології та психології злочинності;
- кримінального права та кримінального процесу;
- методів дослідження;
- методів, технік пошуку й аналізу інформації.

3.3. Перелік умінь і навичок, необхідних для виконання посадових обов'язків:

- мислити логічно та критично;
- працювати з різними джерелами даних;
- здійснювати пошук інформації, зокрема методом OSINT, й обробляти дані;
- аналізувати й синтезувати інформацію;
- виконувати статистичний аналіз даних;
- вести документацію, готувати звіти й аналітичні документи, лаконічно формулювати аналітичні висновки та рекомендації, а також представляти результати аналітичних досліджень;
- ідентифікувати й аналізувати закономірності в злочинності;
- вміння працювати в команді та координувати дії з іншими фахівцями з різних сфер правоохоронної діяльності;
- комунікаційні навички для спілкування з іншими членами правоохоронних органів, свідками, підозрюваними та громадськістю;
- навички роботи з програмами для обробки, аналізу та візуалізації даних.

3.4. Інші вимоги до рівня професійної компетентності:

- здатність до постійного навчання й оновлення знань у сфері інформаційних технологій і кримінального аналізу;
- дисциплінованість і відповідальність під час виконання посадових обов'язків;
- здатність до прийняття швидких та обґрунтованих рішень у ситуаціях, що потребують оперативності;
- високий рівень професійної етики й усвідомлення важливості дотримання законності та прав громадян;
- етичність і здатність до збереження конфіденційної інформації;
- креативність.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

У цих методичних рекомендаціях терміни вжито в таких значеннях:

➤ *аналіз інформації* – процес обробки інформації, який ґрунтується на логічному й креативному мисленні та спрямований на одержання якісно нової інформації;

➤ *аналітичне дослідження* – форма інформаційно-аналітичної діяльності, що полягає в поглибленому вивченні проблемної ситуації, під час якого здійснюється опис її структури, кількісних і якісних параметрів, а також чинників, що її обумовлюють;

➤ *аналітичний продукт* – формалізований творчий результат кримінального аналізу, що містить висновки, пропозиції або рекомендації, спрямовані на виконання сформованих замовником кримінального аналізу завдань;

➤ *висновок* – логічний підсумок результатів аналітичного дослідження, який ґрунтується на аналізі інформації;

➤ *відомості* – характеристики властивостей об'єкта, які спостерігають або досліджують, подано в доступній формі;

➤ *дані* – формалізоване подання інформації, придатне для інтерпретування, пересилання чи оброблення за участю людини або автоматичними засобами;

➤ *установлення тенденцій злочинності* – розкриття основної спрямованості розвитку злочинності та її окремих видів у минулому, нині і, як прогноз, у майбутньому. Тенденції злочинності розкриваються на підставі динаміки рівня злочинності загалом, діяльності організованих груп (злочинних організацій) та їх видів, на підставі динаміки та зрушень, що відбуваються всередині самої злочинності;

➤ *установлення профілю злочину* – збір, дослідження, оцінка та використання інформації про злочин, яка характеризує його встановлену модель у вигляді суджень та образів, даючи напрям для розробки версій і подальшого планування слідчих і розшукових дій;

➤ *установлення профілю злочинця* – визначення загальних ознак моделі поведінки та психологічного портрета злочинця на підставі опису злочину, рис характеру особи, яка його вчинила, типу особистості підозрюваного, можливого району його проживання, виконуваної роботи та іншої інформації з метою визначення характерних особливостей;

➤ *установлення профілю потерпілого* – систематизовані та формалізовані типові (характерні) ознаки, які дозволяють установити особу, відносно якої може бути вчинено певний вид злочину, з метою застосування поліцейськими в запобіганні злочинності;

➤ *аналіз окремих видів злочину* – реконструкція події злочину, яка полягає у встановленні послідовності окремих подій, їх регулярності, неточності інформації, що надходить з різних джерел, з метою напрацювання рекомендацій для подальшого ведення досудового розслідування й оперативно-розшукової діяльності;

➤ *визначення (дослідження) типової моделі злочинної діяльності* – система опису значущих ознак певного виду злочинів, що дає уявлення про злочини цієї групи, особливостей типового суб'єкта, механізму злочинної діяльності, обстановки вчинення злочину та інших обставин, яка надалі є інформаційною базою для розроблення методики розслідування конкретного злочину та побудови відповідної структури;

➤ *кримінальний аналіз* – специфічний вид інформаційно-аналітичної діяльності, спрямований на встановлення та припущення взаємозв'язків між інформацією (відомостями, даними) про злочинну діяльність і потенційно з нею пов'язаною інформацією, отриманою з інших джерел, її оцінювання, інтерпретація та прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання під час досудового розслідування й здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також для розроблення тактичних і стратегічних заходів з протидії злочинності;

➤ *кримінальний аналітик (аналітик)* – особа, яка відповідно до функціональних (посадових) обов’язків здійснює кримінальний аналіз, володіє методами та програмним забезпеченням, що використовують під час здійснення кримінального аналізу;

➤ *інформація* – будь-які відомості та/або дані, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді;

➤ *аналіз оперативних даних* – інформаційно-аналітична діяльність, що здійснюється за конкретними оперативно-розшуковими справами або кримінальними провадженнями для збору, оцінки, обробки й аналізу даних про осіб, групи осіб, організовані групи чи злочинні організації, знаряддя та засоби вчинення злочину, сліди злочину чи предмети, здобуті злочинним шляхом, а також інших відомостей з метою встановлення події злочину, причетності конкретних осіб до його вчинення, зокрема їх соціального та економічного статусу, структури та зв’язків злочинних груп чи злочинних організацій, ролі їх окремих учасників тощо;

➤ *тактичний кримінальний аналіз* – інформаційно-аналітична діяльність, що здійснюється для аналізу криміногенної ситуації: учинених на конкретній території за невеликий проміжок часу певних видів злочинів чи протиправної діяльності певної групи тощо, спрямована на встановлення тенденцій злочинності, місць концентрації вчинення злочинів, профілю підозрюваного та потерпілого, напрацювання тактичних заходів виявлення ризиків, запобігання конкретним правопорушенням;

Інші терміни в цих методичних рекомендаціях вживаються в значеннях, наведених у Законі України «Про інформацію», інших нормативно-правових актах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 30 берез. 2023 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 294 с.

2. Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 11 серп. 2022 р.) / [редкол.: С. С. Чернявський, Д. І. Овсянюк, В. В. Корольчук]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. 333 с.

3. Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 17 лист. 2023 р.) / [редкол.: С. С. Чернявський, Д. І. Овсянюк, В. В. Корольчук]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 156 с.

4. Брисковська О. М., Грига М. А. Актуальні проблеми протидії незаконному обігу наркотичних засобів з використанням мережі Інтернет *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 4 (117). С. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.33270/01201174.61>.

5. Буковський Ю. Д. Інформаційно-аналітична діяльність підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 369–372 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/86>

6. Буковський Ю. Д. Досвід США щодо організації діяльності підрозділів з протидії незаконному обігу наркотиків. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 258–262. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/61>.

7. Данилевський А. О., Данилевська Ю. О. Щодо відповідності законодавства України про кримінальну відповідальність у сфері незаконного обігу наркотиків міжнародним нормативно-правовим актам. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 4 (73). С. 95–102. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-73-4-95-102>.

8. Дослідження кримінального аналізу: розуміння основних навичок. *International Association of Crime Analysts (IACA)*. USA, 2019. 115 с.

9. Ішмурагов А. Т. Гіпотеза. *Енциклопедія Сучасної України* / [ред. : І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.]. Київ : Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2006. Т. 5. URL: <https://esu.com.ua/article-30198>.

10. Кластерний аналіз телефонного трафіку : практ. посіб. / [В. І. Школьніков, О. В. Корнейко, Д. І. Овсянюк та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 40 с.

11. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин : міжнар. док. від 20 груд. 1988 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_096.

12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності : міжнар. док. від 15 листоп. 2000 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_789.

13. Конвенція про психотропні речовини : міжнар. док. від 21 лют. 1971 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_176.

14. Криминальный анализ и анализ рисков. Общее руководство для правоохранительных органов Республики Молдовы и Украины – EUBAM (EU Border Assistance Mission to Moldova and Ukraine). Одеса, 2016. 128 с.

15. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 37. Ст. 1370.

16. Кузик В. В. Кримінологічні засади діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2021. 216 с.

17. Методичні рекомендації щодо організації та проведення кримінального аналізу підрозділами Національної поліції від 26 трав. 2021 р. № 6516/01/33-2021.

18. Обробка та аналіз за допомогою MS Excel та IBM i2 Analyst's Notebook інформації щодо одночасного перетину кордону декількома особами : практ. посіб. / [В. І. Школьніков, О. В. Корнейко, Д. І. Овсянюк та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 144 с.

19. Овсянюк Д. І. Кримінальний аналіз як сучасний інструмент підвищення ефективності протидії злочинності. *Актуальні питання правового та патріотичного виховання здобувачів вищої освіти ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-теорет. конф., присвяч. Дню науки та пам'яті С. М. Легуші (Київ, 19 трав. 2022 р.) / [редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, Н. М. Пархоменко та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 105–108.

20. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15 лют. 1995 р. № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

21. Про наркотичні засоби, психотропні речовин і прекурсори : Закон України від 15 лют. 1995 р. № 60/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

22. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

23. Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів : Закон України від 15 лют. 1995 р. № 60/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 10. Ст. 60.

24. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

25. Ситуація з наркотиками в Європі до 2023 року – огляд і оцінка нових загроз і нових подій (Європейський звіт про наркотики 2023). *Європейський центр моніторингу наркотиків і наркоманії*. URL: https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-situation-in-europe-up-to-2023_en.

26. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 288 с.

27. Яніцкі М. Оперативний кримінальний аналіз : посібник / пер. І. Родюка ; за ред. Міжнародної організації з міграції (МОМ). Київ, 2009. 86 с.
28. Carter D. L. Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local, and Tribal Law Enforcement Agencies (Third Edition). Michigan State University Institute for Intergovernmental Research, 2022. 491 p.
29. Criminal Intelligence : Manual for Analysts. Vienna, Austria : United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 2011. 96 p.
30. Drug Enforcement Administration : [сайт]. URL: <https://www.dea.gov/>.
31. Drug Trafficking. *Європол*. URL: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas/drug-trafficking>.
32. Gwinn S. L., Bruce C. W., Hick S. R., Cooper J. P. Exploring crime analysis: readings on essential skills. *International Association of Crime Analysts*. Overland Park, Kan, 2008. 426 p.
33. Maxwell G. S. Interpreting Data: Creating Meaning. In: Using Data to Improve Student Learning. *The Enabling Power of Assessment*. 2021. Vol. 9. P. 253–292. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-63539-8_8.
34. OSCE Guidebook Intelligence-Led Policing – Organization for Security and Co-operation in Europe. Vienna, 2017. 104 p.
35. Wagenaar H., Kieslich K., Nora H., Zimmermann B., Prainsack B. Collaborative comparisons: A pragmatist approach towards designing large-scale, comparative qualitative research. *SSM – Qualitative Research in Health*. 2022. Vol. 2.

Навчальне видання

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТАКТИЧНОГО
АНАЛІЗУ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАТИВНИХ ДАНИХ
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
НАРКОТИКІВ**

Методичні рекомендації

Комп'ютерна верстка *Яни ШУМКО*

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції

Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 01.03.2024. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Обл.-вид. арк. 3,25. Ум. друк. арк. 3,02.

Тираж 30 прим.
